

Baptistengemeente Dordrecht

Moord in woorden en daden

Ex. 20:13

Pleeg geen moord.

Matt. 6: 21-24

²¹Jullie hebben gehoord dat destijds tegen het volk is gezegd: "Pleeg geen moord. Wie moordt, zal zich moeten verantwoorden voor het gerecht." ²²En ik zeg zelfs: ieder die in woede tegen zijn broeder of zuster tekeergaat, zal zich moeten verantwoorden voor het gerecht. Wie tegen hen "Nietsnut!" zegt, zal zich moeten verantwoorden voor het Sanhedrin. Wie "Dwaas!" zegt, zal voor het vuur van de Gehenna komen te staan. ²³Wanneer je dus je offergave naar het altaar brengt en je je daar herinnert dat je broeder of zuster je iets verwijt, ²⁴laat je gave dan bij het altaar achter; ga je eerst met die ander verzoenen en kom daarna je offer brengen.

Gebed van Franciscus van Assisi (1181-1226)

Heer, maak mij een instrument van Uw vrede.
Laat mij liefde brengen waar haat heerst,
laat mij vergeven wie mij beledigde,
laat mij verzoenen wie in onmin leven,
laat mij geloof brengen aan wie twijfelt,
laat mij waarheid brengen aan wie dwaalt,
laat mij hoop brengen aan wie wanhoopt,
laat mij licht brengen aan wie in duisternis is,
laat mij vreugde brengen aan wie bedroefd zijn.

Laat mij niet zoeken getroost te worden,
maar te troosten,
niet begrepen te worden, maar te begrijpen,
niet bemind te worden, maar te beminnen.
Want het is toch door te geven, dat men ontvangt
door te verliezen, dat men vindt
door te vergeven, dat men vergiffenis ervaart
door te sterven, dat men verrijst
tot het eeuwige leven. Amen.

Pleeg geen moord

Pleeg geen moord. Drie woordjes. Het zesde gebod van de tien geboden is duidelijk. Je zult je naaste niet ombrengen. In de NBG werd het zesde gebod vertaald als: *Gij zult niet doodslaan.* De nieuwe vertaling zit wat dichterbij de grondtekst. Het Hebreeuwse woordje dat hier gebruikt wordt duidt op het doelbewust ombrengen van iemand. Er ligt een diepe geloofslaag onder het verbod op moord. God heeft de mens geschapen naar zijn beeld en zijn gelijkenis. Ieder mens weerspiegelt iets van de heerlijkheid van God. Wanneer je zo'n prachtig beeld stuk slaat is het of er iets van God zelf stuk gaat. Wanneer de aarde na de zondvloed weer wordt opgebouwd belooft God zelf de mensen te zegenen. En geeft Hij hen een waarschuwing mee:

Wie bloed van mensen vergiet, diens bloed wordt door mensen vergoten, want God heeft de mens als zijn evenbeeld gemaakt (Gen. 9:6).

In de bijbel vinden we verschillende voorbeelden hoe het mis kan gaan. Die voorbeelden worden als een les genoemd. Denk maar aan Kaïn die Abel dood sloeg (Gen. 4:8). Waarom? Jaloersheid? Machtswellust? Of denk aan David die Uria op een listige wijze liet ombrengen omdat hij een oogje had op dienstvrouw Bathseba (2 Sam. 11-12). *Het was moord!* zegt de profeet Nathan. Het zesde gebod is bedoeld als een bescherming van de onschuldige mens. Sterker nog, moord raakt niet alleen mensen. Het raakt het hart van God.

Geweld in het oude testament

Het zesde gebod lijkt in tegenspraak te staan met al het geweld dat in het Oude Testament is te vinden. Er is nogal wat moord en doodslag. Soms is er in de wet van Mozes zelfs een expliciete opdracht mensen om te brengen. Berucht is de opdracht die het volk Israël krijgt om wanneer ze in Kanaän aankomen iedereen met de ban te slaan. Heel Jericho moet worden vernietigd, mensen, dieren, goederen. Als Achan toch wat meeneemt wordt hij gestraft (Joz. 7). Hetzelfde gebeurt met koning Saul. Zijn koningschap wordt hem ontnomen omdat hij het vee van Amalek heeft gespaard (1 Sam. 15). Ook was er een uitdrukkelijk verbod voor 'gewone' mensen het heiligdom van God betreden. Daar maakten enkel de priesters het.

wanneer Uzza de ark aanraakt valt hij dood neer (2 Sam. 6). Leviticus 20 noemt verder een heel aantal voorbeelden van situaties dat mensen de doodstraf verdienen. Dat loopt van afgoderij tot ongeoorloofde relaties.

Geweld in het oude testament, er valt veel over te zeggen. Geleerden zijn het er niet over eens hoe deze teksten te interpreteren. Is met de ban slaan een letterlijke opdracht, of gaat het om de symboliek, de achterliggende gedachte? Die achterliggende gedachte is namelijk helder. Het volk van God zal zich niet verbinden en verontreinigen met alles wat zich tegen God opstelt. Gods volk is geroepen als een heilig volk en zal Gods heerlijkheid weerspiegelen. Laat je niet verontreinigen.

tien geboden

- 1 Laat in alles zien dat ik je enige God ben
- 2 Creëer geen nep goden
- 3 Misbruik mijn naam niet
- 4 Ontvang de rustdag als mijn geschenk
- 5 Heb respect voor je ouders
- 6 Vermoord niemand in woorden of daden
- 7 Pleeg geen overspel
- 8 Eigen je niets toe dat van een ander is
- 9 Laten je woorden echt zijn
- 10 Begeer niet iets dat een ander heeft

Jesus en het zesde gebod

In de bergrede gaat Jezus in op de tien geboden. Ook over het zesde gebod spreekt hij (Matt. 5: 21-26). In de loop der tijd was een hele jurisprudentie over dit gebod ontstaan. Wat is moord en wat niet? Jezus brengt ons terug bij de kern. Moord is niet alleen een handeling van het ombrengen van iemand. Moord begint in het hart. Het is iemand het licht in de ogen niet gunnen. Jezus haalt het gebod naar de actualiteit. In zijn tijd waren er heftige discussies tussen Jezus, de farizeeën en de sadduceeën. Daar werden harde woorden gesproken. Jezus zegt: Daar gaat het al mis. Wanneer je ruzie hebt, wanneer je elkaar in je hart haat, dan pleeg je in feite al moord.

Jezus roept mensen op om wanneer je iets tegen elkaar hebt, het uit te spreken. Het goed te maken. Hij bedoelt niet dat conflicten met de mantel der liefde worden bedekt. Hij bedoelt wel dat je elkaar niet belastert en achter elkaars rug om boze woorden spreekt. Later zal Johannes zeggen: *Iedereen die zijn broeder of zuster haat, is een moordenaar, en u weet dat een moordenaar het eeuwige leven niet blijvend in zich heeft* (1 Joh. 3:15). Jacobus spreekt over het *dodelijk venijn van de tong* (Jac. 3:8).

Moorden, zegt de Russische schrijver Dostojewski, kun je met een stok doen, letterlijk. Moorden kan ook met een bezem, op een subtiele manier, door een houding, door woorden. Misschien is dat laatste nog wel pijnlijker.

verdieping

wraak of gerechtigheid:

-Psalm 58

-Psalm 137

-Openb. 19: 19-21

-Openb. 20: 11-15

Dodelijke woorden

Wat heeft het zesde gebod ons te zeggen? Het eerste is dat het ons bepaalt bij de kwetsbaarheid van ons mensen. Zo makkelijk kun je anderen pijn doen. Het zijn de verhalen van mensen die gekwetst zijn in hun leven. Mensen die daardoor bitter zijn geworden. Mensen die soms daardoor op een heel verkeerd pad terecht zijn gekomen. Een crimineel die uitlegde dat hij vroeger nooit mee mocht spelen. Hij stond op het schoolplein altijd alleen. Of iemand die ernstige psychische problemen had. Vroeger altijd gepest. Daar valt veel over te zeggen en soms misschien te nuanceren,

maar duidelijk is: woorden kunnen dodelijk zijn!

Iets anders is dat er met het benadelen van mensen ook iets met je eigen hart gebeurt. Eugen Drewermann zei: *Een moordenaar doodt zijn eigen ziel*. Je vernietigt iets van jezelf. Van je onschuld. Van je beeld van God zijn. Boosheid kan jezelf van binnenuit vernietigen. Frustratie over een ander eet jezelf van binnen op. Soms kan dat plotseling zijn. Soms gaat dat heel geleidelijk. Als je aan het eind van je leven terugkijkt... Waar ben je terecht gekomen?

Genezing brengen

Wat heeft het zesde gebod ons te zeggen? Het tweede dat we leren van dit gebod is een positieve kant. Dat zien we in de woorden van Jezus, Jezus voegt aan het zesde gebod wat toe. Als er iets tussen jou en anderen is, ga het goed maken. Heb je vijand lief en zoek telkens weer naar wegen van heling, genezing. Jezus zelf heeft in zijn leven laten zien wat dat betekende. Hij zocht mensen op. Hij strekte zijn hand naar mensen uit, ook al was dat niet vanzelfsprekend. Als wij onze hand uitstrekken, doen we dat in de kracht van de Heer. Dat is de kern van het geloof. Het was God zelf die door Jezus werkte. Dat gaf Jezus elke dag opnieuw de moed

om door te gaan. Hoe groot die kracht is zien we als Jezus wordt gedood, *vermoord* om het zesde gebod aan te halen. Die moord is niet het einde, want God ging verder. Hij wekte Jezus op.

God geeft iedereen kracht die worstelt met eigen onvermogen. Liefhebben kun je niet in eigen kracht. Je naaste liefhebben doen we in de kracht van de Heer!

Het was het grote getuigenis van de eerste christenen. En het is ons getuigenis in een wereld waarin het lijkt te draaien om eigen welbevinden. Hoe kun jij een instrument van vrede in handen van de Heer zijn?

vragen

- 1 Wat is de kern van het zesde gebod? Hoe zouden Mozes en het volk Israël (op hun vlucht uit Egypte) naar die woorden hebben geluisterd?
- 2 Hoe kijk je aan tegen het geweld in het oude testament? Kun je het rijmen met het zesde gebod? De doodstraf in het oude testament had de maken met de aantasting van Gods heiligheid. Kun je je daar wat bij voorstellen?
- 3 Hoe gaat Jezus met het zesde gebod om? Kun je wat met zijn uitleg? Maakt Jezus dit gebod nu makkelijker of moeilijker?
- 4 Hoe kun je gaan in de kracht van de Heer? Ken je voorbeelden uit de praktijk van iets doen uit de kracht van de Heer? Is het moeilijk om het goed te maken met mensen? Wat weerhoudt je? Wat helpt je?
- 5 Hoe kunnen wij een helende werking hebben op de wereld waarin we staan? Op welke manier kunnen we als gemeente dat handen en voeten geven?
- 6 In het boekje *Woorden om te leven* trekt de schrijver Kevin de Young het zesde gebod één op één door naar de discussies over euthanasie en abortus. Ben je het daarmee eens, of spelen daarbij ook andere zaken een rol? Hoe kun je op een goede manier over deze onderwerpen spreken?